

uw kenmerk
uw brief van
ons kenmerk 21.081072
inlichtingen bij
doorkiesnummer

ARCHIEFEXEMPLAAR

AKKOORD			
MANAGER	DOMEIN MAN.	DIR	Portef. Houder

Sociaal Domein

Beleid Sociaal Domein

De Raad

Stadhuis, Bogaardplein 15
Postbus 5305, 2280 HH Rijswijk
Telefoon 14 070
Fax (070) 326 10 10
stadhuis@rijswijk.nl
www.rijswijk.nl
iban BNG: NL15BNGH0285007424

betreft **AZC**

datum 16 september 2021
bijlage(n)

Inleiding

Zoals u weet heeft uw raad in 2015 ingestemd met een AZC aan de Lange Kleiweg voor de opvang van maximaal 500 asielzoekers. Met het COA zijn toentertijd harde afspraken gemaakt over de duur van een AZC op die locatie, te weten een onherroepelijke maximale termijn van vijf jaar, eindigend op uiterlijk 30 november 2021. Daarbij is vastgelegd dat er te allen tijde vluchtelingenstromen zouden zijn, ook in 2021, maar dat dit nooit aanleiding zou kunnen zijn om de verblijfsduur van het AZC te verlengen. Dit is zowel door het college van B&W als de gemeenteraad plechtig beloofd aan onze inwoners: "max 5 jaar wat er ook gebeurt".

In de regio en de media is het beeld ontstaan dat Rijswijk niet bereid is om in de bres te springen voor de opvang van vluchtelingen, specifiek voor Afghanen die in hun thuisland voor Nederland hebben gewerkt. Wij vinden dit beeld onterecht. Juist Rijswijk heeft de afgelopen vijf jaar haar nek uitgestoken voor de opvang van asielzoekers, terwijl de regio niet thuis gaf en de komst van AZC's om allerlei redenen heeft belemmerd. Wij vinden dat Rijswijk in tegenstelling tot andere gemeenten haar deel heeft gedaan.

Door de recent ontstane vluchtelingenstroom uit Afghanistan, is de beëindiging van het AZC toch ter discussie gesteld. Begin september hebben wij in de media gelezen dat de provincie, bij monde van Commissaris van de Koning Jaap Smit, ons verzoekt het AZC langer open te houden. Op 14 september heeft u als raad een dergelijk verzoek formeel ontvangen. Daarnaast hebben wij in de media gelezen over een mogelijk aanwijzingsbesluit vanuit het ministerie, terwijl hiervoor de juridische grondslag ontbreekt.

Tijdens de laatste bestuurlijke contacten medio mei dit jaar is gesproken over de beëindiging van de bestuursovereenkomst per 30 november. Het COA gaf toen al aan te worden geconfronteerd met stijgende vluchtelingenstromen. Daarna hebben wij als college niets meer van het COA vernomen, tot daags voor uw vergadering van 14 september jongstleden, toen wij van het COA een formeel verzoek ontvingen. Dit verzoek heeft u van ons tijdens uw vergadering ontvangen.

Tijdens uw vergadering heeft u besloten om het verzoek van het COA nog niet inhoudelijk te bespreken, maar heeft u ons opdracht gegeven om eerst aan het COA om een toelichting te vragen. Hierop is de portefeuillehouder in gesprek gegaan met het COA. Tijdens dit gesprek bleek het COA uitsluitend te willen praten over verlenging, maar niet over de voorwaarden waaronder een verlenging zou kunnen plaatsvinden zoals een afbouwtermijn.

Door de uitkomst van het gesprek met het COA, de druk vanuit de provincie en Rijk en de berichtgeving in de media wordt de druk opgevoerd. Als college voelen wij ons echter niet verantwoordelijk voor de gevolgen van het landelijke beleid, waardoor de doorstroming in asielzoekerscentra tot een knelpunt leidt. Hierbij komt dat Rijswijk op dit moment op schema loopt met de huisvesting van statushouders.

Voor de volledigheid vindt u hieronder een meer uitgebreide terugblik aan op de periode 2015-2021

Korte terugblik

Eind augustus 2015 is het college van B&W door het COA benaderd voor een gesprek over de tijdelijke opvang van asielzoekers in Rijswijk. In gezamenlijk overleg is gezocht naar een geschikte locatie waarbij de keuze is gevallen op de TH locatie aan de Lange Kleiweg, in eigendom van de gemeente.

Voorafgaand aan het besluit heeft het college informatiebijeenkomsten gehouden en gesprekken gevoerd met vertegenwoordigers van belangengroepen uit het maatschappelijk middenveld, zoals scholen, ondernemers, kerken, zorginstellingen, bewonersorganisaties en bewoners. Tijdens die bijeenkomsten werd informatie gedeeld, werden vragen gesteld en zorgen geuit. Medio september is een inloop-uur voor bewoners uit Rijswijk georganiseerd en kwam de gemeenteraad bij elkaar voor een informatieve bijeenkomst.

Na een zorgvuldige afweging van de ingebrachte argumenten en rekening houdend met de emotionele lading die dit onderwerp met zich meebracht, legde het college een voorstel voor aan de gemeenteraad om in te stemmen met de tijdelijke vestiging van een AZC voor 500 mensen en voor een periode van 3 jaar met de mogelijkheid van verlenging tot 5 jaar. Rijswijk was op dat moment de enige gemeente in de regio die bereid was een AZC binnen de gemeente te huisvesten. Aan de Rijswijkse inwoners is de belofte gedaan dat het bij deze 5 jaar zou blijven. Dit is in de bestuursovereenkomst van 17 maart 2016 met het COA vastgelegd.

Het college heeft hiermee zijn maatschappelijke verantwoordelijkheid genomen waar andere gemeenten deze hebben laten liggen. Dit blijkt temeer uit de motie die de gemeenteraad op 21 mei 2019 heeft aangenomen waarmee de bestuursovereenkomst met twee jaar kon worden verlengd tot uiterlijk 30 november 2021. Hierbij is de nadrukkelijke afspraak gemaakt dat het AZC uiterlijk op deze datum zou zijn gesloten.

Aanloop naar formeel verzoek COA 13 september 2021

Sinds de verlenging van de bestuursovereenkomst heeft het college de lijn met betrekking tot de sluiting in 2021 aangehouden, ook in de communicatie richting het COA. Tot vorige week waren wij in de veronderstelling dat het COA in samenwerking met de gemeente werkte aan de ontmanteling van het AZC per 30 november 2021. Een formeel verzoek om het AZC langer open te houden ontvingen wij pas op 13 september jl.

Ondanks dat het COA het aflopen van de bestuursovereenkomst wil respecteren, doet zij daarmee een dringend verzoek aan het college en raad van Rijswijk om de overeenkomst te verlengen vanwege de acute situatie van verhoogde instroom van Afghaanse evacués en de moeizame doorstroom van statushouders naar reguliere huisvesting. Op verzoek van de raad heeft op 16 september een gesprek plaatsgevonden met het COA waarin het verzoek nader is toegelicht.

Toelichting COA 16 september 2021

Wij hebben het COA gevraagd een toelichting te geven op de volgende vragen:

- Hoe heeft het COA geprobeerd andere opvang in de regio te regelen?
- Wat is de reden dat het COA juist op dit moment hun verzoek heeft gestuurd?
- Wat is het specifieke verzoek van het COA richting de gemeente Rijswijk?

Het COA heeft aangegeven dat de vraag om nieuwe locaties voor opvang bijna 2 jaar geleden aan de provincies is gesteld, maar dat dit weinig heeft opgeleverd. Dit kwam deels doordat communicatie met inwoners vanwege Corona niet goed mogelijk was, maar ook omdat de urgentie op dat moment niet werd gevoeld. Een aantal locaties is verlengd en alleen in Groningen is een nieuwe locatie geopend. In dezelfde periode zijn enkele locaties, waaronder het AZC in Rotterdam, volgens afspraak gesloten. Het COA geeft aan het belangrijk te vinden dat deze afspraken zoveel mogelijk worden nagekomen.

Redenen voor het verzoek op dit moment zijn de hogere instroom sinds mei 2021 na het deels loslaten van de coronamaatregelen (dagelijks komen er netto 200 mensen bij), de moeizame doorstroom van

statushouders naar reguliere woonruimte (op dit moment zitten er ca. 11.000 statushouders in de AZC's) en de verhoogde vraag als gevolg van de situatie in Afghanistan. Hierdoor zijn er nieuwe locaties nodig. Doordat er op (korte) termijn meerdere locaties dicht gaan en er geen alternatieven voor deze locaties zijn, dreigt opvang in bijvoorbeeld sporthallen noodzakelijk te worden. Om dit te voorkomen heeft het COA het verzoek om verlenging bij Rijswijk ingediend. Een verzoek dat o.a. wordt ondersteund door de Commissaris van de Koning van Zuid-Holland.

Situatie Zuid-Holland

Het COA geeft verder aan dat Zuid-Holland de minste opvangplekken in Nederland heeft en dat met diverse gemeenten wordt gezocht naar mogelijkheden. Hierover zijn ook al afspraken gemaakt die op termijn nieuwe plekken gaan opleveren, maar voor de huidige noodsituatie is dit nog geen oplossing.

De reden waarom zo kort voor het aflopen van de overeenkomst met Rijswijk een officieel verzoek is gedaan is, omdat het COA hoopte dat dit verzoek niet nodig zou zijn. Inmiddels is gebleken dat er geen andere oplossingen meer zijn. Zelfs als er op korte termijn meer (nood)opvang geregeld kan worden blijft het verzoek aan Rijswijk staan, omdat de bezetting op de opvanglocaties boven de 100% uit komt.

Hoe ziet COA een eventuele verlenging?

Het COA geeft aan in Rijswijk de opvang op dezelfde wijze te willen continueren als de afgelopen periode, dus voor algemeen gebruik. Zij geeft aan geen bedden onbenut te willen laten en het aantal beschikbare plekken dus in stand te houden. Over de duur van de verlenging moet nog afstemming plaatsvinden. Het COA heeft begrepen dat het terrein van het AZC in Rijswijk niet per direct in gebruik wordt genomen en daardoor mogelijk langer beschikbaar is. Het verzoek is deze locatie te mogen gebruiken tot het terrein voor ander gebruik nodig is.

Scenario als het AZC Rijswijk sluit

Onder normale omstandigheden wordt er bij de ontmanteling van een AZC gestopt met nieuwe instroom van asielzoekers en worden statushouder in reguliere woonruimte gehuisvest. Vanwege de huidige noodsituatie is dat inmiddels niet meer aan de orde. Als het AZC Rijswijk per 30 november sluit zal er direct crisisnoodopvang moeten worden georganiseerd omdat er geen alternatieve locaties beschikbaar zijn. Dat kan volgens het COA betekenen dat de gemeente opvang in bijvoorbeeld een sporthal moet gaan regelen, terwijl het AZC leeg staat. Het COA suggereert hiermee dat de gemeente van hogerhand kan worden verplicht om het AZC open te houden.

Het college heeft laten uitzoeken welke mogelijkheden er zijn de gemeente te verplichten het AZC langer open te houden. Artikel 108 van de Gemeentewet regelt de bevoegdheid tot regeling en bestuur van de gemeente. Uitgangspunt is de autonomie van de gemeente. Voor de uitvoering van autonome taken voorziet de Gemeentewet niet in de mogelijkheid van het geven van aanwijzingen aan de gemeente.

Concluderend

Rekening houdend met voorgaande zijn wij daarom voornemens het COA te berichten dat wij ons houden aan de eerder gemaakte afspraken.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders,
de secretaris,

de burgemeester (wnd),

P.M. Schuit

mr.drs. G.A.A. Verkerk

Bijlage(n):
Geen